

Giervalken in Fulufjället Nationaal Park

Johan Passchier

De zgn. “eeuwig zingende bossen” van Scandinavië zijn in de zomer vaak angstaanjagend stil. Heerlijk om tot rust te komen, maar niet echt inspirerend voor de ware natuurliefhebber.

In het noordwesten van de Zweedse provincie Dalarna ligt echter een gebied, waar zelfs in hartje zomer nog het een en ander te zien is. Afgelopen zomer heb ik het Fulufjället Nationaal Park voor de tweede keer bezocht, samen met Dick vd Niet en Nella den Hoed.

Ik nam de auto en m'n reisgenoten verkozen te vliegen. We ontmoetten elkaar in Vargön, een plaatsje 80 km boven Gothenburg. De plaatselijke Saabfabriek was net gereed door Spyker en wij Nederlanders werden als bevrijders verwelkomd.

We brachten een bezoek aan het Ecopark Hunneberg.

Twee tafelbergen met steile wanden met boven, op de afgevlakte toppen, uitgestrekte bossen, meertjes, heide en moerasgebied, doorsneden door kilometers wandelpad.

Het is hier het jachtgebied van de Koninklijke familie en er leeft hier dan ook veel wild.

We overnachtten in het Hunneberg Vandrarhem, een soort hostel met camping en maakten een paar mooie wandelingen. Een Grauwe Klauwier liet zich prachtig zien op één van deze wandelingen en de wilde aardbeitjes, die overal langs de weg en paden groeiden, smaakten heerlijk. In de avond leverde een rondje met de auto een paar mooie elanden op en vanuit een schuilhut zagen we een roedel edelherten.

Grauwe Klauwier

De volgende dag reden we noordwaarts en zagen op de pas gemaaide weilanden de eerste Kraanvogels lopen. Tussen de middag een korte stop voor een heerlijke “dagens”, de Zweedse manier om te lunchen. Voor slechts 7 of 8 euro kun je tussen 12.00 en 15.00 bij veel restaurants en hotels van een heerlijk buffet genieten.

wilde aardbeitjes

De volgende stop was Torsby, waar we een huisje hadden gehuurd op de berg Hofvjället.

We zouden hier een dag op pad gaan met een gids vanuit camping Abbas, op zoek naar wolven maar de beste man is nooit op komen dagen. De volgende ochtend weer op weg voor de laatste 300 km. Via de 45 ging het verder naar het noorden tot Mora en vervolgens over de 70 richting

Särna. Hier (of al eerder) moet je de benodigde levensmiddelen inslaan voor het verblijf in Fulufjället, want er is daar geen supermarkt of bank te bekennen. Na 4 kilometer kom je aan je rechterhand een informatiecentrum tegen. Hier moet je linksaf slaan en dan is het nog ruim 20 kilometer over een smal hobbelig weggetje tot het park en het plaatsje Mörket.

Fulufjället bestaat al een tijdje maar, was vroeger moeilijk bereikbaar; zelfs de oude Linneus is hier nooit geweest. In 2002 omarmde het WWF dit park, nam het op in haar boek

“ontdek de jungles van Europa” en gaf het gebied de status Pan park (protected area network)

Onderdak kun je vinden in Fulufjällsbyn, een twintigtal huisjes voor 4 tm 12 personen. Het ligt een paar kilometer buiten het park en wordt onder de vlag van het WWF beheerd door Albert en Eva

Kuilerd . Verder is er een kleine primitieve camping aan de rivier en een hostel in het plaatsje Mörket. Het nationaal park omvat een gebied van 35.000 ha en bestaat uit een hoog gelegen boomloos plateau op ongeveer 1000 meter met daarbij de omringende bossen, moerassen en rivieren op haar flanken. Honderdveertig kilometer aan wandelpaden doorkruisen het gebied en we besluiten de eerste avond al een 4 km lange rondgang te doen van het informatiecentrum (Naturum) naar de hoogste waterval van Zweden (Njupesjär) en weer terug. Deze wandeling moet je alleen 's ochtends vroeg of in de avond ondernemen, want overdag is dit de bestemming van vele dagjesmensen!. Ze bezoeken het Naturum, lopen naar de waterval en gaan weer.

Het pad is zeer goed begaanbaar en doorkruist verschillende biotopen.

Het eerste stuk gaat langs enkele moerasjes, waar je in het voorjaar de Groenpoot en Bosruiter, Tureluur, Witgatje of Kemphanen kunt zien. Wij zagen slechts een Groenpoot maar de Grauwe Vliegenvangers, Boompiepers en Sijsjes in de verspreid staande bomen, maakten veel goed. Het pad vervolgt, door een fraai stukje oerbos, waar we Vink, Kruisbekken, Grote Bonte specht en Taigagaai zagen. Bij mijn vorig bezoek ook nog de Drieteenspecht maar deze liet zich dit keer niet zien. Vervolgens gaat het over een riviertje waar de Waterspreeuw huist en dan gaat het geleidelijk omhoog tot aan de boomgrens. Weer gaat de weg over een riviertje en zie je aan je rechter hand de waterval. Laat je niet teveel afleiden, want in het riviertje kun je aan de linker kant van de brug

nestelende grote Gele Kwikstaarten waarnemen en ook de Waterspreeuw is een regelmatige gast. Ben je eenmaal aan de overkant, dan is het zaak de blik naar boven te richten en de oren open te houden.

Hoor je de schelle roep van een valkachtige, dan kan dat hier een Slechtvalk, Torenavalk, Smelleken of.....zoals dit keer de Giervalk zijn. Wij twijfelden eerst nog aan onze waarneming maar Albert bevestigde later, dat er al enkele jaren een paartje Giervalken vlak naast de waterval nestelt. We vervolgen het pad langs de met stenen bezaaide helling van de berg. De vegetatie bestaat hier uit dwergberken, die werkelijk vol zaten met jonge Keepjes. Langzaam daalt het pad weer af naar het naaldwoud en kom je een paar zeer oude exemplaren tegen. Ook is er kans op een Auerhoen in de schemering.

De volgende ochtend eerst eens de omgeving van ons prachtige huisje verkent. Ook hier hoorden we weer het geluid van een valkachtige en na wat speurwerk vonden we een hele familie Smelleken in een dode den. Zo gauw de vogels ons door hadden, werden ze erg onrustig en vlogen schreeuwend in het rond. Snel een paar foto's gemaakt en ons toen weer snel terug getrokken. We gingen vandaag naar een ander deel van het park, waar in 1997 door een overstroming een groot bosgebied was verwoest. De göljaleden is een wandelpad door het stroomgebied van de rivier de Göljan. Er is een korte route door het verwoestte gebied en een lange route die meer bergop gaat. Door de enorme hoeveelheid dode bomen is dit het domein van spechten. De Zwarte, Grijskop, Grote Bonte, Kleine bonte, Witrug en Drieteen komen hier voor maar die kregen we lang niet allemaal te zien, slechts de Grote en Kleine Bonte kwamen in de kijker. Wel waren er opvallend veel Kruisbekken te zien en zelfs Grote Kruisbekken. Verder nog Sijsjes, Kramsvogel, Grauwe Vliegenvanger en tijdens een korte stop op een open plek in het bos, vloog er een Taigagaai langs. De Taigagaai is het symbool van het park. Een prachtig nieuwsgierig beestje dat geluidloos van tak naar tak zweeft en diverse geluiden kan maken, van een zacht buizerdachtig miauwen, tot een luid "tsjirrrr". Soms zie je ze al op de parkeerplaats maar wij moesten er echt voor zoeken. De volgende dag gingen we met de auto naar Idre om inkopen te doen en geld te pinnen. Na het shoppen met de auto tot de boomgrens bij Idrefjäll gereden om daar een wandeling te maken. De zon scheen en het was ruim 20 graden. Toch

namen we naast factor 20 ook maar een regenpak mee. Je weet hier maar nooit. Je loopt in een prachtige omgeving met uitzicht tot wel 100 km ver. Tapuiten zaten op de zwerfstenen, een groepje Fraters langs een riviertje en Dick ontdekte zelfs een Beflijster, die had ik hier nog nooit gezien. Ondertussen was het zonnetje weg en rolden er donkere wolken over de bergtoppen in onze richting. We besloten terug te keren en dat bleek een wijs besluit. In een ijzige koude wind met hoosbuien en zelfs hagel, kwamen we bij de auto aan. Het was nu nog maar 10 graden! Afdalend moesten we plots in de remmen voor een paar rendieren, die hadden we boven helemaal niet gezien maar ze horen wel bij een bezoek aan deze regionen.

's Avonds gingen we met Albert mee op pad om bevers te zien langs de rivier de Fulan, vlak bij ons huisje. We gingen om 19.00 weg met het busje van het park en liepen een eind langs de rivier tot aan een kleine beverburcht. Ook in de oevers zag je overal gaten waardoor de bevers te voorschijn konden komen. Opgepast met lopen, want je kunt er van boven af lelijk tot aan je heupen in zakken. Vraag maar aan Dick!

Bever

We moesten wat geduld hebben maar zo rond 20.00 kwam de eerste bever te voorschijn. Zwijgend keken we toe en zagen verschillende exemplaren zwemmen en weer verdwijnen, soms met een harde klap van hun staart op het water. Om 21.00 liepen we terug naar de bus en reed Albert nog wat rond om misschien elanden te zien. Hij vertelde over de andere zoogdieren in het park zoals de onzichtbare wolven, otters, elanden en de beren, die je eigenlijk alleen in het voorjaar ziet, als ze zijn ontwaakt uit hun winterslaap op de berghelling en op zoek gaan naar voedsel. In de zomer kunnen ze wel meer dan honderd kilometer buiten de parkgrens rond zwerven om er in de herfst weer terug te keren.

Die avond koelde het snel af en we bewonderden de prachtige sterrenhemel.

De volgende dag stonden we vroeg op, want mijn reisgenoten moesten weer naar huis en ik ging voor een trektocht de berg op. Tot onze stomme verbazing lag er rijp op de auto, het was eind juli!! Hoezo global warming?

Na afscheid te hebben genomen ging ik eerst naar het Naturum om te informeren naar het weerbericht en naar beschikbare slaapplekken boven op de berg. Een gratis wandelkaart kun je zo meenemen en dat is een must, omdat alle wandelpaden en overnachtinghutten hierop staan. Prima geregeld hier in Zweden. Vanaf het centrum gaat de route gelijk bergop en na een half uurtje ben je al boven de boomgrens. Ik besloot eerst naar de dichtstbijzijnde hut te gaan om een slaapplek te regelen. Het pad liep vlak langs het water en een moeder eend met haar kroost dobberde vlak onder de kant rond. Ik kon de eend niet zo snel op naam brengen en moest het vogelgidsje erbij halen om te ontdekken, dat dit een familie Zwarte Zee-eend was, op honderden kilometers van de zee. Volgens de gids was dit niet ongewoon.

Parelduikers

Gelukkig was er slaapplek genoeg en zelfs een eenvoudige keuken met fantastisch uitzicht, om een hapje te koken. Water haal je hier gewoon uit het meer naast de deur en wassen doe je aan de andere kant. Snel wat spullen uit de rugzak gehaald om "lichter" verder te lopen. Ik ging naar de plek bij de waterval om van boven af de Giervalken te bekijken. Onderweg goede bewegwijzering, een heerlijk zonnetje, overal prachtig bemoste stenen en veel water met Watersnip, Parelduikers, Witte en Gele Kwik, Rietgorzen en een Tureluur. Op een mooi plekje met een goed uitzicht ging ik rustig zitten wachten.

Binnen een minuut hadden de muggen mijn plekje ook ontdekt. Een goede spray bleek geen overbodige luxe om deze stekende bloedzuigers op afstand te houden. Het duurde niet lang alvorens een luid "kie, kie, kie" de nadering van de valken

aan kondigde. Twee jonge Giervalken speelden krijgertje met een totaal ontredderde Torenvalk. Het arme dier was vast zelf op zoek naar een vette lemming maar moest nu alle vleugels bijzetten om zelf niet tot prooi te worden. Gelukkig was de lol er voor de Slechtvalken snel af en begonnen ze achter elkaar aan te jagen. Salto's in de lucht, kamikazeachtige duikvluchten het bos in en zelfs grondgevechten kon ik in alle rust waarnemen. Pas toen de maag begon te knorren besloot ik weer naar mijn hut te gaan om een potje te koken.

Giervalk

Na zo'n dag buiten is het goed slapen en luisterend naar de huilende klaagzang van een groep Parelduikers was ik snel in dromenland. De andere ochtend om 6.00 weer aan het ontbijt, met de verrekijker op tafel naast de koffie. Er was vanuit het keukenraam aardig wat te zien. Een Middelste Zaagbek met jongen zwom langs, een Visarend hing biddend boven het meer en de Parelduikers van afgelopen nacht waren ook nog aanwezig. Toen ik de deur uit ging, was er verder nog niemand wakker. Ik volgde het pad nu in zuid oostelijke richting. Een dikke lemming kwam recht op me af gerend. Blijkbaar zien ze niet goed en pas toen hij vlak bij was, schrok hij zich een ongeluk en dook met een gilletje als van een cavia naast het pad om direct onzichtbaar te zijn. Ook een familie Alpensneeuwhoeners kon ik bewonderen in het ondoordringbare struikgewas. Je zag alleen de kopjes met rode lellen er tussen uit steken. Snel werd het terrein nu wat drassiger en het struikgewas maakte plaats voor mos en wollegras. De bergschoenen verving ik snel door een paar rubberlaarzen en ook hoorde ik de eerste Goudplevieren met hun eentonig getuut.

Goudplevier

Er zaten er behoorlijk veel in dit natte gebied. Ze vertoonden nog altijd nestgedrag en lieten zich prima fotograferen. Ook de Regenwulpen lieten goed merken, dat ze nog jongen hadden. Het was al bijna augustus maar toch is dit vrij normaal. Hier boven is de natuur een stuk later, vooral na een lange en strenge winter, zoals afgelopen jaar. Met oude en nieuw was het hier -35 graden!.

Ondertussen was het zonnetje aan het oog onttrokken door donkere wolkenpartijen. Met slecht weer ben je hier echt kwetsbaar en ik begon af te dalen om langzaam weer richting het vertrekpunt te lopen, maar nu door het bos. Na enkele uren was ik weer bij de parkeerplaats. Mijn fiets stond nog op me te wachten. Zonder te trappen ging het bergafwaarts en terwijl de eerste druppels begonnen te vallen, begon ik al plannen te maken om zeker nog eens terug te komen.

Eland